

Handläggare
Ann-Kristin Sandebjer
och Lena Tengvall
Telefon: 08 508 25407/408

Till
Socialnämnden

Granskningsrapport avseende kvalitet i bostad med särskild service LSS för personer över 65 år

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport
2. Socialnämnden delger Rinkeby-Kista, Södermalms och Östermalms stadsdelsnämnder föreliggande rapport

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Granskning av kvalitet i bostad med särskild service för personer över 65 år har genomförts i stadsdelarna Rinkeby-Kista, Södermalm och Östermalm, på temat helhetssyn. Granskningen visar att brukarna trivs såväl med boendet som med personalen samt att verksamheterna erbjuder former för brukarnas delaktighet både på individ- och gruppnivå. Granskningsresultat visar på behov av handledning och diskussion om lex Sarah i flertalet personalgrupper samt kompetensutveckling avseende dokumentation. Inspektörerna kan konstatera att ofullständig dokumentation förekommer hos beställare liksom hos utförare, vilket medför att en helhetssyn på brukarens situation inte kan utläsas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Bakgrund

Funktionshinderinspektörernas uppdrag utgår från KF:s instruktioner och innebär att granska kvaliteten i biståndsbedömda insatser inom funktionshinderområdet, inklusive socialpsykiatri. Arbetet utförs enligt en granskningsmodell framtagen mot bakgrund av Socialstyrelsens kvalitetsområden.

Temat för aktuell granskning är kvalitet i bostad med särskild service (LSS 9§9) för personer över 65 år. I staden har 1296 personer¹ beslut om bostad med särskild service och av dessa är 152 över 65 år. Syftet med granskningen är att få en helhetsbild av målgruppens situation då antalet personer i åldersgruppen förväntas öka. Granskningen har utförts i Rinkeby-Kista, Södermalms och Östermalms stadsdelsnämnder och berör 41 brukare vid 16 olika enheter, av vilka 6 är servicebostäder och 10 gruppboendestäder. I granskningen efterfrågas en helhetssyn på brukarens situation med fokus på brukarnas möjlighet till delaktighet och aktivering samt fungerande samverkan. Arbetet har genomförts genom aktgranskning, intervjuer, enkäter till brukare och verksamhetschefer samt fokusgrupp med gode män. I föreliggande granskning har särskild hänsyn tagits till den personliga integriteten i boendet och observationer har därför inte ingått i arbetet. Resultaten har återkopplats till ledningen vid respektive stadsdelsförvaltning, de berörda enheterna har fått detaljerade skriftliga återkopplingar och en tema-eftermiddag för beställare och utförare har hållits.

Granskningsresultat

I fokusgrupp med gode män framkom att faktorer som trygghet, ett gott och respektfullt bemötande samt god omsorg är viktigt för kvalitet i boendet, vilket också är i linje med intentionerna i lagstiftningen. Inspektörernas brukarenkät visade generellt för samtliga stadsdelsnämnder på trivsel med såväl boende som personal, där självbestämmande och delaktighet poängterades. Av granskningen framkom att olika former för delaktighet erbjuds i verksamheterna, men den helhetssyn som inspektörerna efterfrågade framgick inte av den samlade dokumentationen.

¹ Dnr.3.1-233 -2013, *Beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad 2012*

Rinkeby-Kista

I stadsdelen har 100 personer beslut om bostad med särskild service och 14 av dem är över 65 år. Tre kommunala enheter och en entreprenad (Attendo) ingår i granskningen. Flertalet brukare bor i två av de kommunala enheterna, vilka är samlokaliserade med ett servicehus där även en daglig verksamhet är inrymd. Granskningen visade att det i hälften av de fjorton akterna fanns utredning och beslut, ingen av utredningarna var aktuell och vissa beslut saknade tidsangivelse. Endast en beställning var aktuell och i tre av samtliga beställningar fanns mål angivna. Journalföringen var ofullständig och årlig uppföljning kunde endast utläsas i tre av fjorton ärenden. Möjlighet till daglig verksamhet efter 67 års ålder bedöms olika inom stadsdelen och inspektörerna menar att individuell bedömning efter samma kriterier bör råda. I verksamheterna var flertalet genomförandeplaner aktuella med angivna mål, däremot behöver dokumentationen och särskilt notering av uppföljning utvecklas på två kommunala enheter. Brukarmöten förekommer vid samtliga enheter medan former för fritidsaktiviteter varierar.

Av de brukare som besvarade brukarenkäten i Rinkeby-Kista svarade samtliga att de trivdes med både boendet och personalen. Brukarna var huvudsakligen nöjda med möjligheterna till inflytande och delaktighet.

Södermalm

I stadsdelen har 162 personer beslut om bostad med särskild service och 24 av dem är över 65 år. I granskningen ingår 11 enheter varav 5 kommunala och 6 entreprenader: Carema (3), Frösunda (1), Prima LSS (2).

Av granskningen framkom att utredningar fanns i 8 av 24 akter och beslut i 12 av dem. Beställning fanns i flertalet ärenden och i hälften av dessa fanns mål angivet, men det förekom även beställningar som helt saknade innehåll. Journalanteckningar var sporadiska och årlig uppföljning framgick i hälften av de 24 akterna. Verksamheternas genomförandeplaner var överlag aktuella och tydliga, Prima LSS hade dessutom genomförandeplaner på Lättläst med pictogrambilder. Dokumentationen inom såväl de kommunala som Caremas verksamheter kunde anses som aktuell och tillräcklig. Inom både Frösunda och Prima LSS var däremot dokumentationen alltför knapphändig för att ge en helhetsbild av brukaren. I syfte att skapa delaktighet för brukarna har alla enheter brukarmöten, men utbud och frekvens av fritidsaktiviteter varierar. För

sysselsättning och stimulans har flera brukare både insatsen daglig verksamhet och kontaktperson. Vid två enheter uppmärksammade inspektörerna att begränsningar av gemensamma utrymmen förekom, vilket är oförenligt med lagstiftningens intentioner.

Resultaten från brukarenkäten visar för Södermalms del att brukarna överlag är nöjda och trivs med såväl boendet som personalen på de kommunala enheterna. På vissa av de verksamheter som drivs på entreprenad finns negativa svar om trivsel, men urvalet av personer är mycket litet på dessa boenden.

Östermalm

I stadsdelen har 35 personer beslut om bostad med särskild service och 4 av dem är över 65 år. I granskningen ingår en kommunal gruppbostad med enbart äldre personer, samlokaliserad med ett servicehus. Inspektörerna har noterat att boendet har en blandad målgrupp i vilken samtliga tre personkretsar enligt LSS ingår.

På beställarsidan granskades tre ärenden där utredning endast fanns i ett ärende och beslut i två. Beställning fanns i alla tre akterna, varav endast en var aktuell. I två av beställningarna fanns mål noterade. Två av de tre ärendena gick att följa och årlig uppföljning framkom i ett. På utförarsidan var den granskade dokumentationen aktuell, ärenden gick att följa och uppföljning var noterad. Helhetssyn på brukarens situation kunde utläsas i två ärenden och det fanns även detaljerade genomförandeplaner. Brukarmöten hålls en gång/månad och aktiviteter erbjuds i varierande grad. De berörda brukarna har insatsen kontaktperson och en av dem har daglig verksamhet.

I brukarenkäten har alla personer från Östermalm svarat att de trivs med boendet och personalen.

Inspektörernas kommentarer

Av de granskade verksamheterna var två enheter i Rinkeby-Kista och en enhet på Östermalm belägna i servicehus, en lösning som förarbeten till LSS, liksom Socialstyrelsens föreskrifter,² avråder ifrån för att undvika institutionskänsla.

Som exempel på delaktighet kan nämnas att husmöten förekommer på alla enheter och på flertalet finns rutiner för

² *Bostad med särskild service LSS*, Socialstyrelsen (2007-101-6)

planering och utvärdering av aktiviteter med den enskilde. Aktivitetsombud och temakvällar bidrar till ökat fritidsinnehåll och förekommer i flera verksamheter. På Östermalm tar brukarna del av olika program via *Kultur i vården*.³ Utifrån en helhetssyn på brukarens vardag vill inspektörerna poängtera vikten av att sysselsättnings- och stimulansbehov tillgodoses även om daglig verksamhet avslutas.

Inspektörerna har uppfattat att de berörda verksamhetscheferna överlag är nöjda med samverkanskontakterna, vilket är viktigt för att uppnå god kvalitet och en helhetssyn på den enskildes situation.

I samband med granskningen har inspektörerna uppmärksammat att kontinuerliga diskussioner om risk för missförhållanden och lex Sarah-situationer bör föras i alla personalgrupper. Inspektörernas samlade bedömning från granskningen är att det saknades förutsättningar att följa ärenden, liksom att få en helhetssyn på brukarens situation då det var många brott i kedjan från handläggning till genomförande och uppföljning. Enligt inspektörerna behövs fortsatta satsningar på utbildningar och stöd kring dokumentation och facksvenska inom området.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner föreliggande rapport. Granskningsrapport delges Rinkeby-Kista, Södermalms och Östermalms stadsdelsnämnder.

Bilagor

1. Funktionshinderinspektörernas Rapport 8, Kvalitet i bostad med särskild service LSS för personer över 65 år.

³ www.webbhotell.sll.se/kultur/kultur-i-varden